Štev. 37. Leto LXIII. V Ljubljani, 13. septembra 1923. Poštnina plačana v gotovini.

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati na **uredništvo** — naročnino, reklamacije in vse administrativne stvari pa na **upravništvo** v Ljubljani, Učiteljska tiskarna, Frančiškanska ul. 6/I. Vse pošiljatve je pošiljati franko. Reklamacije so proste poštnine. Rokopisov ne vračamo. Telefon uredn. 312.

UČITELJSKI TOVARIŠ

Glasilo Udruženja Jugosl. Učiteljstva - Poverjeništvo Ljubljana

Izhaja vsak četrtek. Naročnina znaša za neorganizirane 40 Din, za inozem. 60 Din. Posamezna štev. 1 Din. Članstvo „Pov. UJU — Ljubljana" ima s članarino že plačano naročnino za list. Za oglase in reklamne notice vseh vrst je plačati po 2 Din od petit vrste. Inseratni davek posebej. Pošt. ček. ur. 11.197.

Jugoslovenski kraljevič.

Ljubljana, 7. septembra.

Rodil se je kraljevič Srbov, Hrvatov in Slovencev. Oficijelno nam ga oznanja manifest Nj. Vel., ki se glasi:

»Mojemu dragemu narodu!

Njeno Vel. kraljica Marija je danes zjutraj, 6. septembra 1923. porodila živo moško dete, ki postaja po določilih člena 56. državne ustave Moj naslednik prestola kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev z vsemi pravicami, ki mu pristojajo po ustavi in zakonih države. Ko objavljamo to radostno vest dragim Srbom, Hrvatom in Slovencem ter vsem ostalim državljanom kraljevine, jim pošiljamo svoj kraljevski pozdrav!

Beograd, na kraljevskem dvoru, 6. septembra 1923.

Aleksander I. l. r

Podpisi ministrov«.

Jugoslovenski narod to in onstran meja je z radostjo v srcu sprejel vest, da se je v rodovini Karadžorđevičev rodil naslednik velikega deda — Osvoboditelja jugoslovenskih narodov izpod tujega jarma.

Naj mu Rojenice ob zibeli podele plemenite lastnosti kraljevskega očeta in dušo ter stremljenja velikega deda, da bo prežet z istim duhom ljubezni do neosvobojenih jugoslovenskih bratov, kakor je bil On. Usoda naj mu bo mila, da stvorj našo državo močno in edino, to je molitev tisočero in tisočero src ob Njegovem rojstvu.

S tem bo izpolnjena velika Njegova misija in uslišana želja našega najbednejšega naroda, ki mu ni dano deliti danes z nami svojih čuvstev, iz katerega src se pa čuje danes samo en vzklik, ki je enako iskren kakor globok — rodil se je kralj Matjaž!

Tiho si stiskajo mimoidoči roke, brez besede; v njih srcih pa vlada najpopolnejša harmonija, ker zavedajo se velikega in važnega trenotka.

Naj živi jugoslovenski kraljevič!

Dvoje lepih uspehov UJU pri uvrstitvi učiteljstva v pragmatiko.

Po dolgotrajni borbi in delovanju vodstva, v prvi vrsti predsedstva UJU, našega neumornega tov. Milutina Stankovića, potom učiteljev - poslancev, »Narodne Prosvete« in osebnih intervencij in vlog pri ministrstvu prosvete, v zakonodajnem odboru, v skupščini in javnosti, se je iz vsega mizernega položaja posrečilo za učiteljstvo v zadnjem trenotku doseči vsaj ta uspeh, da se je ohranila učiteljstvu stalnost in ni tudi učiteljstvo z drugim uradništvom vred postavljeno za tri leta na razpoloženje.

Pravkar smo prejeli poročilo o drugem uspehu UJU, t. j. o izvedbi naše zahteve, ki smo jo stavili na kongresu UJU v Ljubljani, **da naj se učiteljstvo ne uvrsti samo do druge grupe položajnih plač, temveč naj ima pravico, da pride tudi v prvo grupo položajnih plač.** Uspeh je zaenkrat dosežen samo v ministrstvu prosvete, toda kdor pozna agilnost, odločnost in vztrajnost našega predsedstva UJU ter z ozirom na upoštevanje, ki so ga naše upravičene zahteve našle v ministrstvu prosvete, ta ne dvomi, da bodo osvojene naše zahteve tudi pri zadnji, skupni redakciji uredbe.

Podrobno poročilo iz Beograda slove: V vsih ministrstvih so izdelani predlogi za izvršilno uredbo k členu 11. zakona o državnih činovnikih, po katerem se imajo vse stroke državnih uradnikov razvrstiti na kategorije in grupe položajnih plač.

Ves ta posel se mora izvršiti najdalje v roku dveh mesecev od dne, ko stopi ta zakon v veljavo. Uredba o razvrstitvi ima takoj stopiti v veljavo, a narodni skupščini se predloži za uzakonjenje takoj, ko se ista sestane k rednemu zasedanju za leto 1923./24.

Na osnovi člena 11. zakona o činovnikih je vsako ministrstvo izdelalo predlog za razvrstitev uradništva svojega resorta. Ta posel je izvršen tudi v ministrstvu prosvete od posebne komisije, ki jo vodi pomočnik ministrstva prosvete gosp. dr. Sv. Stevanović.

G. dr. Stevanović je pokazal ob tej priliki polno uvaževanje napram našemu Udruženju in je želel, da se predlog o razvrstitvi učiteljstva izvrši sporazumno s predstavniki UJU. Povodom tega je naše Udruženje 30. avgusta preko preds. Pov. UJU v Beogradu tov. Milana Popovića predalo ministrstvu pismen predlog, v katerem je izneslo naše načelne zahteve v pogledu tega posla, skladne z našimi željami in odločbami na III. skupščini in kongresu v Ljubljani.

9. t. m. je povodom tega sprejel pomočnik ministrstva prosvete g. dr. Sv. Stevanović ponovno predsednika našega Udruženja in mu ob tej priliki predložil izdelan predlog za razvrščanje učiteljstva na plače po novem zakonu.

Po tem predlogu bi se imelo izvršiti razvrščanje prosvetnih uradnikov II. kategorije v pogledu položajnih plač po načelih, kakor so označena v opombi razpredelnice, ki jo prinašamo na drugem mestu.

Odnosno na osnovne plače se razvrščajo uradniki v smislu člena 47. zakona po letih službe na 10 stopenj, računajoč, da traja služba v vsaki stopnji tri leta, tako da se po dovršenem 27. letu službe doseže najvišjo stopnjo osnovne plače.

V smislu pismenega predloga UJU je predsednik našega Udruženja izjavil pomočniku ministrstva prosvete g. dr. Sv. Stevanoviću, da bi bilo potreba predlog izmeniti v toliko: **da bi vsi sedanji stalni učitelji po dokončanem 15 letu službe z ozirom na člen 57. zakona o činovnikih, bili uvrščeni v prvo grupo II. kategorije.** Definitivno se ta zahteva še ni rešila, a pade odločitev v teku teh dni.

Predlogi vseh ministrstev bodo takoj oddani komisiji v ministrstvu za izjednačenje zakonov, v katero pride kot zastopnik ministrstva prosvete gosp. dr. Svetolik Stevanović.

Mi hočemo delovati nadalje na tem vprašanju. Ob tej priliki moramo reči samo to, da je to edina prilika, da se potom te uredbe pomaga učiteljstvu v materijalnem pogledu in da se izgladi razpoloženje, ki se ga je izzvalo med učiteljstvom z neupoštevanjem učiteljskih zahtev ob priliki izvršitve zakona samega. —k.

Uvrstitev učiteljstva z ozirom na osnovne in položajne plače ter stanarino po uradniškem zakonu.

II. kategorija.*

Službeno leto	Osnovna plača Din	Položajna plača Din	Stanarina Din	Skupaj Din	Opomba: Kdo naj bi bil uvrščen v posamezne grupe položajnih plač.
1.	3.000	1.920	1.200	6.120	učit. brez II. izp. — pisarji, knjigovodje, — začas. predmetni učit. po gimn. z 10% dod. po čl. 7. zak.;
2.	"	"	"	"	
3	"	2.640	"	6.840	
4.	3.720	"	"	7.560	učitelji izpod 7 let službe — pisarji in knjigovodje;
5.	"	"	"	"	
6.	"	"	"	"	
7.	4.440	3.600	1.500	9.540	
8.	"	"	"	"	se zahteva 7 let službe: učitelji — pisarji min. prosvete s srednjo šolo, knjigovodje — učitelji veščin po sred. šolah s 7. leti službe;
9.	"	"	"	"	
10.	5.160	"	"	10.260	
11.	"	"	"	"	
12.	"	4.800	"	11.460	
13.	5.880	"	"	12.180	
14.	"	"	"	"	
15.	"	"	"	"	se zahteva 12 let službe: učitelji — sekretarji min. prosvete iz vrst učit. — šol. nadzorniki z 12. leti službe — učit. veščin iz srednjih šol;
16.	6.600	"	1.800	13.200	
17.	"	"	"	"	
18.	"	"	"	"	
19.	7.320	"	"	13.920	
20.	"	6.600	"	15.720	
21.	"	"	"	"	
22.	8.280	"	"	16.680	
23.	"	"	"	"	šefi min. odd. (računovodstva in statistike), referenti iz vrst učiteljstva, šef kabineta ako je iz vrst učit. — šolski nadzorniki preko 15 let službe — **učitelji z izvršeno učit. šolo in z izpitom (viš. žen. šola, bogoslovje, učiteljišče) s preko 20 let službe — glavni arhivar in učitelji veščin v srednjih šolah s preko 20 let službe.**
24.	"	"	"	"	
25.	9.240	"	"	17.640	
26.	"	"	"	"	
27.	"	"	"	"	
28.	10.440	"	"	18.840	
29.	"	"	"	"	
30.	"	"	"	"	
31.	"	"	"	"	
32.	"	"	"	"	

Pri samcih je nekaj odbitka. Družinski očetje prejemajo poleg tega še od vsakega otroka: do 6 let starosti 360 Din, do 12 let 600 Din, nad 12 let starosti 960 Din letno. Uredba o draginjskih dokladah je dosedaj še neizpremenjena v veljavi.

* To so samo podatki II. kategorije ter ne tičejo čina III. kategorije, kamor spadajo učit. žen. roč. del in zabavilje otroških vrtcev.

LISTEK.

H. DRUZOVIČ:

Reformne težnje glede šolskega pevskega pouka.

»Da, glava, glava, gospoda moja! ali poleg glave tudi srce. Ne glava sama, ne srce samo; glava in srce v pravem ravnotežju, v lepem soglasju: to stoprav je človek po božji podobi in po volji božji!«

Te besede je zapisal naš Stritar morda pred pol stoletjem. Od te dobe slišim o pomenu srčne kulture najrazličnejše besede in zahteve, in vendar ostane vse lepo v starem tiru: naša šolska odgoja ima še zmiraj značilno potezo intelektualnega pouka! Uprav v sedanji dobi se naglaša preroditev naroda v smislu povzdige moralnega nivôja; priporočajo se v ta namen sredstva, ki bi imela pospeševati nravstveno kulturo najširjih mas. Premalo pa se pri tem uvažuje velik pomen odgoje na podlagi umetnosti oziroma odgojo k umetnosti. Faktum je, da estetiška odgoja v veliki meri podpira nravstveno odgojo. Kogar n. pr. razveseljujejo umetniški umotvori in kdor zna gledati prirodne lepote s paznim očesom, ta se bode gotovo tudi v svojem delovanju in hotenju ravnal po načelih, ki niso v nasprotju z njegovimi nazori o prirodi in o lepoti. Z drugimi besedami: on bo dober in plemenit človek. Umetnostni predmeti, in to so ravno tako predmeti upodabljajoče kakor tudi muzičke umetnosti, vsebujejo torej predvsem odgojevalne momente; ker imajo svoj izvor v človeškem čuvstvenem življenju, uplivajo tudi v večji meri na čuvstveno razpoloženje. Kakor je učenjak učitelj, tako je ustvarjajoč umetnik odgojitelj naroda. Osobito v sedanji materijalistični dobi bo treba polagati našim predmetom kar največ pažnje; pomagajo naj spraviti naše notranje življenje spet v ono ravnotežje, ki je potrebno pri vsaki harmonski odgoji. Materijalistično stremljenje naj dobi nekak protiutež v večji izobrazbi srca ali z drugimi besedami: v ustvaritvi celega človeka! V drugih kulturnih državah, ki so bile prizadete po vojnih posledicah, se tudi že javljajo preosnove, ki stremijo po večji estetiški in ž njo neposredno zvezani etiški naobrazbi šolske mladine. Tako je n. pr. izdalo prusko prosvetno ministrstvo v l. 1919. naredbo, da se morajo v srednješolskih zrelostnih spričevalih zabeležiti izredna znanja v umetniških predmetih; ta se morajo potem upoštevati pri presojevanju zrelosti. V Belgiji so spet uvedli na učiteljskih semeniščih zraven glasbenih razredov še sinfoniške razrede, v proizvajanju večjih orkestralnih skladb. Uvedeni so vsi instrumenti velikega orkestra. Razen tega obstoje še popolni pevski razredi za proizvajanje večjih vokalnih skladb. (Gl. poročilo v »Stimme« III., 6).

Ker se v hipu pri nas sestavljajo učni načrti za posamezne šolske kategorije, bo koristno, da si ogledam sedanje stališče naših predmetov v okvirju označenih reformnih predlogov. Naletimo namreč v tem oziru na veliko razliko in treba bode obravnavati posamezne šolske kategorije ločeno.

1. Srednje šole. Načrt je izdelala komisija za izdajo načrta zakona o srednjih šolah v Beogradu. (Objavljen v »Glasniku« profesorskega društva).

Po tem načrtu se glasi smoter srednješolskega pouka:

Čl. 1. »Zadatak je srednje škole, da skladno razvija sposobnosti učenika, da im da nacionalno i više opšto obrazovanje.« (K harmonski odgoji spada zraven umstvene, še estetska in etiška odgoja. Smoter srednje šole vsebuje torej tudi umetniško naobrazbo naše mladine).

Čl. 72. Vrste nastavnikov.

Redovni su nastavnici srednjih škola:

a) za naučne predmete: direktori, direktorski pomočnici, profesori i suplenti;

b) za crtanje i muziku: profesori i suplenti, učitelji i privremeni učitelji;

c) za ostale veštine: učitelji i privremeni učitelji.

(Zraven naučnih predmetov imajo tudi umetniški predmeti svoje mesto in »crtanje i muzika« se ne štejeta med takozvane veštine, kar odgovarja tudi or-